

1986-05-05

OMRÅDE AV RIKSINTRESSE FÖR NATURVÅRD I NORRBOTTENS LÄN
BD 52 PADJELANTA NATIONALPARK, JOKKMOKKS KOMMUN

Karta: 28G 27H
29G

Läge:

Area: 201 000 ha
varav ha land
och ha vatten

Naturgeografisk region:

36a och b, Lapplands högfjällregion.

Landskapsformer: Högfjällområde, fjällområde.

Terrängformer: Insjölandskap, glaciärer, drumliner, tundrapolygoner.

Vegetationstyper: Alpin vegetation, lövskog, sjöar och vattendrag.

Intresseaspekter (ej rangordnade): Primära B E Z O
Sekundära: G H S

Urvalskriterier (förutsättningar för områdets naturvärde):

A Typområde för lågfjällsområde med bl a välutbildade drumlinsfält.

B Opåverkat fjällområde.

C Område med sällsynta naturtyper samt hotade och sårbara arter.

D Mycket rik och särpräglad flora, delvis rik fauna.

E Naturskönt fjälllandskap med stor sjöriktighet, slätter och rundade fjäll.

Nyckelord: Högfjäll, drumliner, tundrapolygoner, flora, fauna, orörd.

Förutsättningar för att områdets naturvärde skall bibehållas:

Karaktären av obrutet fjällområde bevaras.

Planering och säkerställande:

Större delen utgörs av nationalpark. Hela området är beläget inom Sarek-Mavas obrutna fjällområde.

Området berör område av riksintresse för friluftsliv nr F 1

och område av riksintresse för kulturminnesvård nr

1986-05-05

BD 52

Områdets huvuddrag:

Padjelanta är ett av fjällvärldens naturskönaste områden. Det byggs upp av böljande slätter, mjukt rundade bergsryggar och vidsträckta vattenytor. För att vara ett högnordiskt fjällområde är det ovanligt öppet och tillgängligt. Men vidden är samtidigt ganska väl inramad av låga fjällmassiv i väster, söder och öster. Det högsta är Jeknafo, 1 836 m ö h. I nationalparkens sydvästra del ligger en av landets största glaciärer, den 12 km² stora Almåjekna. I det närmaste unika för fjällen är de stora sjöarna Virihaure, Vastenjaure och Sallohaure. Få andra fjällsjöar uppvisar en sådan vattenvidd som dessa, "Lapplands vackraste sjö" har många kallat Virihaure.

Så gott som hela nationalparken ligger ovanför skogsgränsen. Rishedar är dominerande vegetationstyp. Ängsmarker har också stor utbredning och omfattande videsnår finns särskilt i nationalparkens östra delar. Några mindre björkskogsbestånd växer vid Virihaure. I nordväst upptar flacka hållmarker betydande ytor.

Nationalparkens flora är extremt artrik för fjällen. En av orsakerna till det är berggrundens kalkrikedom. Lättvittrade, kalkhaltiga sandstenar och skiffrar finns inom hela området. Botaniskt intressanta bergarter finns också i de många massiven med serpentinsten vid nationalparkens västra delar. Dessa har bildats av vulkaniska magmor som trängde upp i berggrunden vid fjällkedjeveckningen. Floran på den i kemiskt hänseende basiska och tungmetallrika serpentinstenen är mycket speciell med ett fåtal väter som växer i dvärgform istället för normal storlek.

Över 400 högre växtarter har påträffats i Padjelanta, vilket är något av ett rekord för fjällen. Vid sidan av den kalkhaltiga berggrunden har troligen områdets västliga läge stor betydelse för uppkomsten av så rik flora. Flera av de sällsyntaste fjällväxterna har med all sannolikhet spridits till Padjelanta från Norge efter istidens slut. Dessa, som vanligen är känsliga för konkurrens från andra växter, nådde aldrig de östra fjälltrakterna innan marken där var beväxt med konkurrensstarka och söderifrån invandrade arter. Områdena sydväst om Virihaure och norr om Vastenjaure är de artrikaste. Lapsk alpros, gulldraba, fjällklocka och fjällblåra växer där i stor mängd. Några av örterna i Padjelanta förekommer ingen annanstans i svenska fjällen. Det gäller blekgentiana, grusarv och raggfingerört. Den sist nämnda har i Europa bara påträffats här.

Djurlivet är rikt även om det begränsas till den mer eller mindre renodlade fjällfaunan. Några mycket sällsynta arter förekommer regelbundet i nationalparken. Kungsörn och jaktfalk häckar årligen, eventuellt även havsörn. Dubbelbeckasinen har ett relativt stort antal spelplatser i parken.

1986-05-05

BD 52

Karaktärsfåglar på fjällhedarna är ljungpipare, ängspiplärka och stenskvätta. I sanka områden med viden och småsjöar finns ofta gott om sjöfågel och vadare t ex kricka, bergand och smalnäbbad simsnäppa. Den starkt tillbakaträngda fjällgåsen kan häcka i parken vissa år. Fjällvråk och fjällabb är andra fåglar som förekommer i området om gnagartillgången är god. Under lämmelår kan man ibland se fjälluggla. Sällsynta däggdjur med fast stam i Padjelanta är fjällräv och järv.

Stipokområdet utgörs av ett kalfjällsområde med Stipok 1 244 m ö h som högsta punkt. Detta fjäll ligger mellan ett par relativt stora sjöar Stipokjaure och Slappejaure på drygt 700 m ö h. Norr om Stipokjaure finns ett fält med osedvanligt välutvecklade drumlins. Vegetationen i området domineras av äng och gräshed. Vid fjället Ruonas finns det en högörtäng. Berggrunden består till stor del av ren kalksten. Av botaniskt intresse är även de många ultrabasiska serpentinstensmassiven. Ett flertal kalkkrävande och sällsynta växter har påträffats i området, varav några på serpentinstenarna. Den kalkkrävande vegetationen är här främst koncentrerade till fjället Stipok med karstbildningar och högplatån Kålokpuolta nordost därom. Även på Rautåives nordsluttningar finns rik vegetation.

Aralåbta är en sydvänd sluttning med kalkrik berggrund och mycket artrik vegetation. Sluttningen som är brant i de lägre delarna börjar vid sjön Vastenjaure 547 m ö h och når upp till Aranåive 968 m ö h. Närmast sjön förekommer en hel del ängsvegetation, även högörtäng, men torra rishedar överväger och på de högre partierna finns även gräshed. Berggrunden består bitvis av ren kalksten. Växtgeografiskt har sluttningen få motsvarigheter. Så gott som samtliga kalkkrävande nordliga fjällväxter har påträffats här. Exempel på förekommande arter är smalviva, purpurknipprot och kransrams.

Virihauve omfattar fjälltrakterna söder och öster om Virihauve - en av fjällvärldens största sjöar. Tre höga fjällmassiv Kappasåive, Kierkevare och Jeknafo gör landskapsbilden variationsrik i området. Söder om Virihauve ligger två breda dalstråk - Vietjevagge och Stalovagge. Stalojåkkå är områdets största vattendrag. Det mynnar liksom Pållaurjåkkå och Vietjevåkkå i Virihauve. Vid Pållaurtjåkkå finns ett stort fält med välutbildade tundrapolygoner på ytor av issjösediment. I Stalovage ligger ett komplex med isälvsavlagringar, bl a en rullstensås samt småkullar och terrasser av kamestyp.

Området omfattar några botaniskt klassiska fjäll som t ex Jeknafo, Unna-Tuki och Kapasåive. Områdets vegetation domineras av rishedar vilka avlöses av gräshedar kring 1000-metersnivån. Floran är till följd av den kalkrika berggrunden utomordentligt rik bl a växer här enstaka arter - t ex raggfingerört - som inte förekommer någon annanstans i övriga fjällvärlden. Här påträffades även den första lokalen för grusnarv. Den extremt rika och särpräglade floran har t o m gett upphov till ett särskilt begrepp, "Virihauvefloran". Listan över påträffade celebriteter i området kan göras mycket lång. Exempel på några sällsynta arter som här är talrikare än annorstädes i fjällen är fjällranka, staggstarr, skrednarv,

1986-05-05

BD 52

snöfryle, brandspira och dvärgdraba. Även faunan är mycket rik. Här har ett stort antal av landets fjällarter både däggdjur och fåglar fasta stammar. Flera av dessa är hotade bl a fjällräv, jaktfalk, kungsörn, fjälluggla och fjällgås.

Värdeomdöme:

Naturskönt fjällandskap rikt på sjöar och vidsträckta hedar. Inom området förekommer landets av allt att döma förnämsta lokaler med tundrapolygoner samt osedvanligt välutvecklade drumlinsfält.

Nationalparkens flora är extremt artrik för fjällområdet. Många klassiska växtfjäll med fjällfloras verkliga celebriteter är belägna inom riksobjektet. Delar av området hyser en mycket värdefull fauna med förekomster av ett flertal hotade och sårbara arter.

Anmärkningar:

Området innefattar två klass I, tre klass II och sju klass III områden. Alla med liten utbredning. Värdekärnorna 65, 73 är helt belägna inom nationalparken. Riksobjektet har utökats för att även omfatta hela värdekärna 74, Stipok.

Referenser:

Melander, O, 1975: Geomorfologiska kartbladet 28G Virihaure. SNV PM 679.

Sveriges Nationalparker, SNV 1984.

Fjällplaneringen, SNV 1986.

Andersson, L, Rafstedt, T, von Sydow, U. 1985: Fjällens vegetation. Norrbottens län. Statens naturvårdsverk.

Statens naturvårdsverk 1981: Faunaområden i fjällregionen. SNV PM 1292.